

KONYA TİCARET ODASI

YUNANİSTAN CUMHURİYETİ ÜLKE RAPORU

**Etüd-Araştırma Servisi
Haziran 2009**

İÇİNDEKİLER

Giriş.....	iii
Tablolar Listesi.....	iv
Kısaltmalar Listesi.....	v

BÖLÜM I YUNANİSTAN HAKKINDA GENEL BİLGİLER

1.1. Ülke Kimliği.....	1
1.2. Kısa Tarihçe.....	2
1.3. Siyasi ve İdari Yapı.....	2
1.4. Dış Politika.....	3
1.5. Sosyo-Ekonomik Yapı.....	3

BÖLÜM II GENEL EKONOMİK DURUM

2.1. Ekonomik Durum.....	5
2.2. Ekonomideki Belli Başlı Sektörler.....	7
2.2.1. Tarım Sektörü.....	9
2.2.2. Sanayi Sektörü.....	9
2.2.3. Ulaştırma ve Telekomünikasyon Sektörü	10
2.2.4. Bankacılık- sigortacılık Sektörü.....	12
2.2.5. Turizm Sektörü.....	12
2.2.6. Enerji Sektörü.....	13
2.2.7. İnşaat Sektörü	15
2.3. Dış Ticaret.....	15

BÖLÜM III

TÜRKİYE İLE TİCARİ VE EKONOMİK İLİŞKİLERİN GELİŞİMİ

3.1. Siyasi İlişkiler.....	19
3.2. Ekonomik ve Ticari İlişkiler.....	20
3.3. Ticari İlişkilerde Bilinmesi Gereken Konular.....	23
3.3.1 Fiyatlandırma ve Ödeme Şekilleri.....	23
3.3.2 Ticari Düzenlemeler ve Standartlar.....	23
3.3.3 Vergiler.....	24
3.3.4 Yatırım Teşvikleri.....	24
3.3.5 İhracatta Gerekli Belgeler.....	25
3.3.6 Serbest Ticaret Bölgeleri.....	26
3.4. Sorunlar, Görüşler ve Öneriler.....	26
Yararlı Adresler.....	28
İnternet Siteleri.....	28
KAYNAKÇA.....	29

GİRİŞ

Avrupa'nın güneydoğusunun en ucunda yer alan Yunanistan önemli oranda denizcilik ve turizm gelirlerine sahip bir ülke konumundadır. GSYİH'nin üçte birinden fazlasını turizm gelirlerinden elde eden Yunanistan'da belirli tarımsal ürün hariç net tarım ürünleri ithalatçısı konumundadır. AB'ye sınırı olmayıp da AB üyesi olan tek ülke Yunanistan 2004 yılında AB'ye girdikten sonra önemli şekilde altyapı ve kalkınma projelerine pay almıştır.

Ülke genel itibariyle dağlık olup toprakların sadece %25'ini tarım arazilerinden oluşmaktadır. Yunanistan'ın iklimine Akdeniz iklimi hakim olup iç kesimlerde karasal özellik göstermektedir.

Ekonominin genelinde kamunun ağırlığı devam etmekte son zamanlarda yaşanan dış açılma ile kamunun ağırlığı azaltılmaya çalışılmaktadır.

Tarihte iki düşman olan Türkiye ve Yunanistan; Yunanistan'da Karamanlis'in Türkiye'de ise Erdoğan'ın iktidara gelmesi ile diyaloglarını geliştirmiş ilişkiler öncesine göre gözle görülür şekilde artış gözlenmiştir. Özellikle 2007 yılında karşılıklı olarak iki başbakanın birbirini ziyaret etmesi ikili ilişkiler açısından yeni bir boyuta geldiğinin göstergesidir. 2005 yılında iki ülke arasında 1,8 milyar düzeyinde olan dış ticaret hacmi 2008 yılında 3,5 milyar düzeyine ulaşmıştır.

Türkiye, Yunanistan'a daha çok motorlu araçlar, demir çelik ürünleri ve mineral yakıtlar ihraç ederken, Yunanistan ise daha çok mineral yakıtlar, plastik ve plastik ürünleri ve pamuk ihraç etmiştir.

Türkiye'de yaşanan son özelleştirme dalgasında Yunanistan Merkez Bankası'nın Finansbank'ın %46'lık hissesi yaklaşık 6 milyar dolara satılması ve İddia firmasının %40 düzeyinde olan payının iki ülke arasında var olan birçok tabunun yıkılmasına neden olmuştur. Her ne kadar Türk firmaları Yunanistan'da tam anlamıyla faaliyet gösterememesi ve Yunan kamuoyunda hala Türk yatırımcılarına karşı var olan önyargının olması Türk yatırımcılarının Yunanistan'daki yatırımlarının sınırlı kalmasına yol açmıştır.

Ege'de kıyıdaş olan iki ülke arasında ufak pürüzlerin halledilmesi ile ticaret haddi ve ikili ilişkiler önemli ölçüde gelişecektir.

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Yunanistan'ın Temel Ekonomik Verileri.....	5
Tablo 2. Bazı ülkeler ve Yunanistan arası karşılaştırma.....	6
Tablo 3. Yunanistan İşgücü göstergeleri.....	6
Tablo 4 . GSYİH'in Sektörlere Göre Dağılımı (% değişim).....	8
Tablo 5. Yunanistan Bütçe rakamları.....	8
Tablo 6. Yunanistan Sanayi Üretim Endeksi- 2008	10
Tablo 7. Yunanistan Gemi sayısı ve dış ticaret gelir milyon ton- milyon \$.....	11
Tablo 8. Yunanistan'da Mobil telefondan elde edilen kamu gelirleri.....	11
Tablo 9. Yunanistan'a gelen turistlerden sağlanan gelir (milyon €).....	13
Tablo 10 . Yunanistan'ın Dış Ticareti (milyar \$).....	15
Tablo 11 . Dış Ticaretin Dağılımı- 1000 dolar (%) (2007)	16
Tablo 12 . Mal bazında Yunanistan'ın İthalat ve İhracatı 000 dolar (%) (2007)	16
Tablo 13. Yunanistan'ın başlıca ticari ortakları.....	17
Tablo 14 . Türkiye ile Dış Ticareti (1000 \$).....	20
Tablo 15. Yunanistan'ın Türkiye'den İthalatında başlıca ürünler (1000 \$).....	21
Tablo 16 . Yunanistan'ın Türkiye'ye İhracatında başlıca ürünler (1000 \$).....	22

KISALTMALAR LİSTESİ

- AB: Avrupa Birliği
NATO: Kuzey Amerika Savunma İttifakı
DTÖ: Dünya Ticaret Örgütü
ABD: Amerika Birleşik Devletleri
DRh: Drahma (Yunanistan eski milli parası)
Elke: Yunan Yatırım Merkezi
Elot: Yunan Standart Kurumu
SEV: Yunan Sanayicileri Odası
NSSG: Yunan Ulusal İstatistik hizmetleri
GSYİH: Gayri Safi Milli Hasıla
OTE: Yunan İletişim Kurumu
MW: Megawaat
DEPA: Devlet Gaz Kurumu
DEH: Kamu Enerji Kuruluşu
El.Pet: Kamu Petrol Kuruluşu
NBG: Yunan Merkez Bankası
CSF: AB Çerçeve Programı
BM: Birleşmiş Milletler

BİRİNCİ BÖLÜM YUNANİSTAN HAKKINDA GENEL BİLGİLER

1.1. ÜLKE KİMLİĞİ

Resmi Adı	: Helenik
Yönetim Şekli	: Cumhuriyet
Cumhurbaşkanı	: Karolos Papoulias (12 Mart 2005'ten beri)
Başbakan	: Konstandinos (Kostas) Karamanlis (7 Mart 2004'ten beri)
Başkent	: Atina
Dil	: %99 Yunanca, %1 İngilizce, Fransızca
Resmi Tatiller	: 25 Mart (1821), Bağımsızlık Günü
Anayasa	: 11 Haziran 1975, Mart 1986 ve Nisan 2001'de değiştirildi.
Yüzölçümü	: 131,957 km ² , Adalar 24,796 km ² toplam ada sayısı 2000
Nüfus	: 10,737,428 (Haziran 2009 tahminleri)
Nüfus Artış Oranı	: %0.127 (2009 tahmini)
Etnik Gruplar	: %98 Yunan Ortodoks, %2 Müslüman Türk ve diğer
Dil	: Yunanca
Din	: %98 Yunan Ortodoks, %1.3 Müslüman, %0.7 diğerleri
Para Birimi	: Euro
Döviz Kurları	: 1 EUR = 0,6827 USD (2008)

1.2 KISA TARİHÇE

Yunanistan'ın ilk sakinleri Pelasgi denen deniz halkı idi. Kuzeyden gelen işgalcilerin etkisi ile güneye kaçarak güney kıyılarına ve Ege adalarına yayıldılar. Antik Yunanistan M.Ö. 2 yy.da da Roma imparatorluğunun hakimiyetine girerek ortadan kalktı. 4. yüzyılda imparatorluğun bölünmesi ile ülke Doğu Roma ve Konstantinopolis tarafından yönetildi. Eskiden kalan çok tanrılı inançlar Ortadoğu kaynaklı Ortodoks Hıristiyanlığa, 13-14. yüzyıllardan sonra da Müslümanlığa bıraktı.

Modern Yunanistan'ın kuruluşu ise 1821 Osmanlı'nın İngiltere, Fransa ve Rusya karşısında aldığı yenilgi sonucu koparılan Mora yarımadası ve Atina'dan ibaret kurulan "Yunan Krallığına" dayanır. İlk krallığa da Alman olan Bavyeralı Otto gelmiştir.

Yunanistan 1829 yılında Osmanlıdan bağımsızlığını kazandı. 19. ve 20. yüzyılın ilk yarısında da komşu adaları ve bölgeleri kendisine ekledi. İkinci Dünya savaşında Yunanistan ilk önce İtalya tarafından (1940) işgal edildi ve hemen ardından (1941-1944) Almanlar tarafından işgal edildi. Yunanistan 1952'de NATO'ya girdi. bundan sonra 7 yıl askeri diktatörlük yaşandı. 1974'te demokratik seçimler ve referandum ile parlamenter cumhuriyet oluşturuldu ve monarşi yıkıldı. 1981'de Yunanistan AB'ye girdi, 2001 yılında da Avrupa ekonomik ve parasal birliğine girdi. ¹

1.3 SİYASİ VE İDARİ YAPI

Yunanistan, parlamenter demokrasi ile yönetilen, AB üyesi bir ülkedir. Parlamentoda 300 milletvekilinden oluşmaktadır. 7 Mart 2004 tarihindeki seçimlerde muhafazakar Yeni Demokrasi (ND) partisi seçimleri kazanarak, Pan-Hellenik Sosyalist Hareket (PASOK) partisinin 11 yıllık iktidarına son vermiştir. Yeni Demokrasi partisi başkanı, Kostas Karamanlis başbakan olmuştur. ²

Anayasa; 11 Haziran 1975'te oluşturuldu, Mart 1986 ve Nisan 2001'de iki kez değişiklik yapılmıştır.

Yasama; Yasama organı, tek meclisli parlamento'dan(Vouli ton Ellinon) oluşmaktadır. 300 sandalyeli meclisin üyeleri 4 yıllığına doğrudan seçmenler tarafından seçilir. Meclis seçimleri en son 16 Ekim 2007'de yapıldı. Seçim sonuçlarına göre ND (Yeni Demokrasi) %41,8, PASOK (Pan-hellenik Sosyalist Hareket) %38,1, oy aldı. Sandalye sayılarına bakıldığı zaman ND 152, PASOK 102, KKE (Yunanistan Komünist Partisi) 22, Synaspismos 14 ve LAOS (Popüler Ortodoks RALLY) 10 sandalye kazandı.

Yasalar Roma hukukuna dayanmaktadır. Yargı sistemi; sivil, ceza ve idari mahkemeler olmak üzere 3 türde bulunmaktadır.

¹ İGEME Yunanistan Ülke Raporu

² <http://www.izto.org.tr/NR/rdonlyres/EA724C51-159E-469D-8454-53F/9058/YUNANISTAN2007EYLUL.pdf>

Yürütme; Yürütmenin başında Cumhurbaşkanı Karolos Papoulias (12 Mart 2005'ten beri) bulunmaktadır. Hükümetin başında ise Başbakan Konstandinos Karamanlis (7 Mart 2004'ten beri) bulunmaktadır. Kabine, Başbakanın önerisi üzerine Cumhurbaşkanı tarafından atanır. Cumhurbaşkanı, parlamento tarafından 5 yıllığına seçilir. (ikinci dönemde seçilebilir) son seçim 8 Şubat 2005'te yapıldı ve gelecekteki seçimler ise Şubat 2010'da yapılacak. Cumhurbaşkanı, başbakan olmak için ve hükümeti oluşturması için seçimlerde oyların çoğunluğunu alan partinin liderini görevlendirir.

Yargı; Anayasa Mahkemesi, Özel Yüksek Mahkemeden oluşmaktadır. Tüm yargıçlar başkan tarafından hayat boyu görev yapmak üzere atanır.

İdari Bölümler; Yunanistan 13 coğrafi bölgeye ve 51 vilayete bölünmektedir.³

1.4. DIŞ POLİTİKA

Yunanistan'ın dış politika öncelikleri sırasıyla; Ege'de Yunan-Türk anlaşmazlığı, Türklerin AB'ye giriş süreci, Makedonya ile isim konusunda çatışma, Kıbrıs'ın tekrar birleştirilmesi, Kosova'nın bağımsızlığının uluslar arası toplumda tanınması ve Yunan-Amerikan ilişkileri gelmektedir.

Yunanistan'ın dış politikası AB partnerlerine uyum içerisinde yürütülmektedir. Yunanistan'ın dış politikasında önemli konulardan biri de Kıbrıs ile yakın ilişkiler içerisinde olmaktır.

Simitis'in zayıf dış politikasının ardından Yunanistan'ın NATO'ya ve AB üyeliğine giriş süreci 1981 yılında başlamıştır. Yunan dış politik önceliklerinden birisi de AB başkanlığına yönelmiş olmasıdır. Yunanistan'ın AB Başkanlık süreci Ocak 2003'te başlamıştır.

Çok yönlü politika yürüten Yunanistan, 1990'ların ortalarından itibaren bölgede barış sürecini cesaretlendirdi. 1997 ve 1998'de Yunanistan, İsrail ve Filistinli politikacıların buluşmasına ev sahipliği yaptı. 2002 yılında İsrail-Filistin arasındaki çatışmaların artması ile Simitis, bağımsız Filistin devletinin AB tarafından destekleneceğini bildirdi.

Mart 2003'teki AB zirvesinde, Simitis büyük oranda Irak'ın ABD işgaline onaylamadı ve AB ile derin görüş ayrılıkları yaşadı. Simitis Avrupa'nın ekonomik olarak daha rahat ve küresel olarak daha rekabetçi olmasının planı olan Lisbon Ajandasına odaklanmış bir biçimde görüşmelerin devam etmesini sağladı.

ABD ile ilişkilerinde Yunanistan, 2. dünya Savaşında, Kore Savaşında ve Soğuk savaş boyunca tarihi arka plana dayanan ilişkileri kültürel ve siyasi açıdan uzun bir tarihe sahipti. 2001'de terörist saldırısından sonra Simitis Afganistan'da El-Kaide ve Taliban'a karşı ABD'nin açtığı savaşta tam destek gösterdi.

³ <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/gr.html>

1999 yılında terörist başı Öcalan'ın Yunanistan'da bulunması ile Türkiye ile savaşında eşiğine geldi. Ardından baskılara dayanamayarak Öcalan'ı ülkeden çıkarmak zorunda kaldı. Türkiye ile diğer önemli husus ta Ege denizinde olan kıta ve deniz saha alanlığı sorunu gelmektedir. Yunanistan saha genişliğini arttırmaya çalışırken, Türkiye mevcut olan alanı korumaya çalışmaktadır. Ayrıca iki ülke arasında hava koridorunda sorunlar da devam etmektedir. 1999 yazında Türkiye'de yaşanan deprem ile Yunanistan acil yardım ekiplerini Türkiye'ye göndermiş ve ilişkiler biraz daha sakin bir seyre girmiştir.

Türk –Yunan ilişkilerinde bir diğer önemli konu da Kıbrıs'tır. 1974'te Türk çıkarması sonrasında adanın ikiye bölünmüştür. Kuzeyde var olan Kıbrıslı Türkler BM genel sekreteri Kofi Annan'ın hazırlamış olduğu plana evet derken, Rum kesimi hayır oyu kullanmıştır. Adanın birleştirilmesini öngören anan Planından sonra, Birleşmeye ilişkin görüşmeler devam etmektedir.

Yunanistan, Makedonya hariç Güneydoğu Avrupa'daki komşuları ile ekonomik, siyasi ve diplomatik ilişkilerini korumaktadır. Makedonya ile ise isim konusunda anlaşmazlığa düşen Yunanistan, bu ülkeyi tanınamakta ve uluslar arası arenada kabul edilmesini engellemektedir. Çünkü Yunanistan, Makedonya isminin kendisine ait olduğunu ve bu ismin de kuzeydeki bölgesinin ismi olduğunu iddia etmektedir.

2005-2006 arasında Yunanistan iki yıllığına BM Güvenlik Konseyinde yer aldı.⁴

1.5 SOSYO-EKONOMİK YAPI

Doğal Kaynakları açısından Yunanistan, dağlık konumu nedeniyle toprakların %40'ı koyun ve keçiler için uygun otlakları seyrek dağılımlı yüksek araziye, ülkenin yalnızca %25'indeki topraklar işlenmektedir.

Ülkede ormanlar toplam arazinin %22'sini oluştururken son yaşanan yangınlar ile %17'ye kadar düşmüştür. Yaz mevsiminin özelliği hava sıcaklığının 30°C'nin üstünde olması ve ya çok az ya da hiç yağmur yağmamasıdır. Ekinlerin büyümesi için yoğun bir sulama sağlanması gerekmektedir. Yüksek ısı, birçok ada ve uzun sahil şeridinin hepsinin bir arada bulunması Yunanistan'ı başlıca turistik merkezlerden biri yapmıştır.

İklim, genel itibariyle Akdeniz iklimi hakim olmasına karşın iç kesimlerde karasal özellik gösterir.

Yunanistan, AB'ye üye herhangi ülke ile sınırı olmayan tek ülkedir ve ticaretinin beşte ikisini AB ile yapmaktadır. Yunanistan'ın başlıca Avrupa pazarlarından coğrafik olarak uzak olması ve düşük kaliteli ulaşım ve iletişim ağına sahip bulunması, sürekli bir ticari açık vermesinin altında yatan en önemli faktörlerdir. Bu durumu düzeltmek için,

⁴ <http://www.state.gov/r/pa/ei/bgn/3395.htm>

YUNANİSTAN ÜLKE RAPORU

AB'nin ikinci Çerçeve Programı kapsamında (CSF II, 1994-99) verilen fonun harcamalarının dörtte birinden fazlası ulaşım için ayrılmıştır ve CSF III (2000-06) adı altında verilen mevcut fonun %36'sı da temel olarak otoban, demiryolu ağı, denizyolu ve havaalanlarını geliştirmek üzere ayrılmıştır. Balkan ülkeleriyle olan ulaşım hattının ve Avrupa bağlantılı limanlara ulaşımı sağlayacak karayolu hattının geliştirilmesine özel bir önem verilmiştir. 2004 Olimpiyat Oyunlarının Yunanistan'da yapılması kararı, ulaşım, iletişim ve diğer altyapı işlerinin artırılmasını teşvik edici bir unsurdur.

İKİNCİ BÖLÜM GENEL EKONOMİK DURUM

2.1. EKONOMİK DURUM

Küçük ve dışa karşı çok açık olan ülke, toplam milli gelirden AB ülkeleri içinde Portekiz'den sonra en düşük değere sahip. Yapılan özelleştirmelere karşın devletin ekonomide ağırlığı hala devam etmektedir.

1970'lerde gösterilen düşük büyüme oranlarına ana olarak ekonomide geniş biçimde yer alan kamu sektörü gösterilmektedir. Devlet, 1990'lı yılların başlarına kadar savunma sanayi, hava ve demir yolları, rafineriler ve sanayi sektörünün %70'inde vardı.

1998 yılında Avrupa Para Birliğine katılım çerçevesinde kapsamlı bir özelleştirme programına girişilmiştir. Sanayinin çoğu, Selanik ve Atina'da toplanmıştır. Kuzey bölgelerinde ve Ege adalarındaki altyapı yetersizliği hükümetin merkezîyetçiliği azaltma ve yerel yönetimleri güçlendirme çabalarını engellemiştir. 1996 yılı Mayıs ayında yeni bir düzenleme getirilerek kamunun özel sektörü örnek alarak yeniden yapılanmasını, iş planları benimsemesini ve sorumluluk sahibi yöneticilerin atanmasını öngörmüştür.

Tablo 1. Yunanistan'ın Temel Ekonomik Verileri

	2007	2008	2009	2010
GSYİH (milyar dolar)	312,8	337	319	335,2
GSYİH (Tük. Fiyatları, milyar euro)	228	230	248	258
GSYİH (Büyüme %)	4	2	-0,9	0,4
Nüfus (milyon)	11	11	11	11
Kişi başı GSYİH (\$ PPP)	29,398	31,071	31,346	31,851
İşsizlik Oranı (%)	8,3	8	8,1	7,8
Döviz Kuru (ort/eurodolar)	1,37	1,46	1,29	1,30
Enflasyon (tük. Fiyatları %)	3	4	2,6	2,4
İhracat (milyar dolar)	23 911	25 636	19 810	20 134
İthalat (milyar dolar)	80 792	83 991	67 527	70 273
Cari işlemler dengesi (milyar dolar)	-44,399	-42,104	-33,970	-32,021

*: The Economist Unit tahmini

Kaynak: The Economist

1980'li yıllarda Yunan ekonomisi, yıllık ortalama %1,7 oranında GSYİH büyümesiyle, zayıf bir performans göstermiştir. 1993 yılında tüm Avrupa'yı etkileyen daralma sırasında %1,6 oranında küçülmenin etkisiyle, 1991-1995 yılları arasında bu oran %1,2'ye düşmüştür. AB'ye katılım dönemi sırasında, Yunan ekonomisi AB'li

YUNANİSTAN ÜLKE RAPORU

ortaklarından daha hızlı büyüyerek, güçlü bir düzelme sergilemiştir. 1996-2000 yılları arasında ortalama büyüme hızı %3,4 oranında gerçekleşmiştir. Bu dönemden sonra reel olarak %4 civarında büyüme yaşanmıştır. Ekonomi ve Finans Bakanlığının Nisan 2004 tahminlerine göre, ülkede yıllık büyüme 2004 yılında %4,2, 2005 yılında ise %4 olacaktır. İktidardaki Yeni Demokrasi Partisinin ekonomi platformu, Mart seçim kampanyasında 2008 yılına kadar ortalama %5 oranında bir büyüme öngörmüştür. Bununla beraber 2006 İstikrar ve Büyüme Programında 2006 yılı için %3,8 ve 2007 yılı için %3,3 büyüme tahmin edilmiştir. Aynı yıllar için AB Komisyonu Euro bölgesi büyüme tahminleri %2,1 ve %1,8 olmuştur.

Tablo 2. Bazı ülkeler ve Yunanistan arası karşılaştırma

	Yunanistan	Türkiye	İrlanda	Portekiz	Macaristan
GSYİH (milyar \$)	225,4	362,6	200,6	183,5	109,2
GSYİH (\$)	20,533	4,947 ^a	48,107	17,473 ^a	10,916 ^a
Kişi başı GSYİH (dolar PPP)	22,837	8,062 ^a	38,552	19,997 ^a	16,292 ^a
Enflasyon (%)	3,5	8,2	2,4	2,3	3,6
Cari İş. Den. / % GSYİH	-5,9	-6,4	-2,6	-9,3	-7,3
İthalat (fob, milyar \$)	17,676 ^b	76,9	104,2	38,2	61,8
İhracat (fob, milyar \$)	51,9 ^b	109,7	-67,3	-59	-63,8
Dış Borç (milyar \$)	225,4	362,6	200,6	183,5	109,2

Kaynak: The EIU, Greece, Country Profile 2006

Tüketici fiyat endeksi 1989-1996 yılları arasında ortalama %14 ve 1990 yılında maksimum %20,5 ile yüksek seyretmiştir. Katılım dönemi sırasında sıkı para ve maliye politikaları neticesinde bu oran gittikçe düşmüş, 1996-2000 arasında ortalama %4,9 olmuştur. Endeks 1999 Ağustos ve Eylül aylarında %2 rekor seviyesine düştükten sonra, yüksek uluslararası petrol fiyatları, taze meyve ve sebzenin fiyatını etkileyen anormal hava koşulları ve Euronun piyasaya sürülmesinden yararlanan tüccarların fiyatları arttırmalarının etkisiyle orta hızda tırmanışa geçmiştir. Yüksek GSYİH büyüme hızı da bu tırmanışta etkili olmuştur. Tüketici fiyat endeksi 2005 yılında %3,5'e çıkmıştır. Ekonomi Bakanlığının son tahminlerine göre enflasyonun 2006 yılında %3'ün üzerine çıkması beklenmektedir.

Tablo 3. Yunanistan İşgücü göstergeleri

	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Toplam İşgücü (000)	4,748	4.832	4.854	4.891	4.916	4,937
Çalışan Sayısı (1000)	4,278	4,331	4,383	4,462	4,519	4,559
İşsiz Sayısı (1000)	470	501	471	429	397	377
İşsizlik Oranı (%)	9,7	10,5	9,9	8,9	8,3	7,4

Kaynak: Yunanistan Merkez Bankası, Konjonktürel İstatistik Bülteni

2008 yılı sonu itibariyle Yunanistan'da toplam işgücü 4,9 milyon kişidir. Toplam İstihdamı kapsayan nüfusun 2,9 milyonu istihdam edilmektedir. Yunanistan'da 2008 yılı için %7,1 olarak gerçekleşen işsizlik ile toplam 377 bin işsiz sayısı olmuştur.

Yunanistan'da uygulanan faiz oranlarında 2008 yılına girilirken faiz oranları %3 ler düzeyindeydi. Haziran'da %3,25'e çıkarılan faiz oranları Haziran'da %2,75'e, Ağustos ayında %3,25'e, Kasım ayında %2,75'e düşürülmüştür. Aralık 2008 itibariyle faiz oranları %2 düzeyine inmiştir. 2009 yılında ise Ocak ayında %1 düzeyinde olan faiz, Mart ayında %0,5'e, Nisan ve Mayıs aylarında %0,25'e düşürülmüştür.

Yaşanan ekonomik kriz etkileri de kendisini hissettirmeye devam etmektedir. Özellikle cari açığın finansmanında en önemli kalemler olan turizm ve gemicilik gelirlerindeki düşüş sinyalleri kaygı vericidir. Açıklanan geçici verilere göre cari açık 50 milyar dolara dayanmış bulunmaktadır. 2009 yılında ise uluslar arası derecelendirme kuruluşlarının not indirimi ile ülkenin borçlanma maliyetleri artması ile petrol fiyatlarında yaşanan yükselme, net enerji ithalatçısı olan Yunanistan'da 60 milyar dolar cari açık vermesi muhtemeldir.

Faizlerde Avrupa Merkez Bankasına bağlı olan Yunanistan hükümeti, 20 Aralık 2008'de 28 milyar euroluk destek paketi açıklamıştır. Bankaların riskli kredileri ve piyasanın canlandırılması için kullanılacak paketle iç talebin artırılması ve iflasların önüne geçilmesi amaçlanmaktadır. Bu kapsamda, mevduat hesaplarına 100 bin euroya kadar garanti getirilmesi, ödenemeyen konut ve araba kredilerinde 10 bin euro olan sınırın 20 bin euroya yükseltilmesi ve kamu harcamalarında artışa gidilmesi hükümetin aldığı diğer tedbirlerdir. ⁵

2.2. EKONOMİDEKİ BELLİ BAŞLI SEKTÖRLER

GSYİH bileşenleri incelendiğinde tarımın payının düşmeye devam ettiği görülmektedir. Son 5 yılda tarımın payında toplamda 2 puan civarında bir azalış

⁵ Yunanistan Büyükelçiliği, Ticaret Müşavirliği, Yunan Ekonomi Raporu

mevcuttur. Tarım sektörünün 2007’de GSYİH içindeki payı % 3.6 olmuştur. 2008’de de 0.1 puanlık bir gerileme ile payın % 3.5 olması beklenmektedir.

Buna karşılık sanayinin payında 2007 yılında % 24.2’den % 23.1’e doğru bir azalış bulunmaktadır. 2008’in ilk üç çeyreğinde açıklanan verilere göre yıl sonunda bu oranın % 24.4’e yükseleceği tahmin edilmektedir.

Tablo 4 . GSYİH’in Sektörlere Göre Dağılımı (% değişim)

Sektörler	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Tarım	5,4	4,7	4,3	3,7	3,6	3,5
Sanayi	22,6	21,9	22,2	24,2	23,1	24,4
Hizmetler	71,9	73,4	73,5	72,1	73,3	72,1

Kaynak: Yunanistan Ekonomi Bilgi Notu- 2008

Hizmetler Sektörünün GSYİH’ye katkısı çoğu ülkeye göre oldukça önemli yer tutmaktadır. Sektörün düşük katma değerli yapısı, 1990’lı yıllardaki modernizasyonu ile değişmiştir. Özellikle turizm toplam milli gelirden önemli payı bulunmakta ve ülkenin döviz gelirleri için hayati önemdedir. Finans sektörünün büyümesi ve telekom pazarının serbestleştirilmesi ile ulaştırma ve iletişim sektörlerinin önemi artmıştır. Ulaştırma sektörü GSYİH içindeki payı son 10 yılda %70 seviyesinin üzerinde seyretmiştir.

AB içerisinde Yunanistan ekonomik büyüklük açısından 11. sıradadır. Birliğe sonradan üye olan ülkelerden yalnızca Polonya, Yunanistan’ın önünde yer almaktadır.

İstatistik kurumuna göre kişi başı gelir Yunanistan’da 20,000 € civarındadır. Satın alma gücü paritesine göre 24,400 € olmuştur.

Bütçe, 2008 yılı bütçesi geçici verilere göre 6,3 milyar euro açık vermiştir. Yunanistan Maliyesi 54,4 milyar euro tahsilat yaparken, toplam 11,3 milyar euro faiz ödemeleri olmak üzere 60,4 milyar eurodur. Bütçe açığının en önemli nedeni vergi gelirlerinde istenen düzeye ulaşamaması gelmektedir. 2009 yılı bütçesi, önceki yıla göre gelirlerde %15; giderlerde %9 artış öngörülerek hazırlanmıştır. Bütçe parlamentoda 62,3 milyar euro gelir, 65,9 milyar euro gider ve 3,6 milyar euro açık şeklinde onaylanmıştır. 2009 yıl sonu bütçe açığı/GSYİH oranı hedefi %1.4 olarak belirlenmiştir.

Tablo 5. Yunanistan Bütçe rakamları

Yıllar	Milyar euro		GSYİH’in Yüzdesi	
	2008	2009	2008	2009
Net Giderler	60,4	65,9	%24,6	%25,4
Net Gelirler	54,1	62,3	%22	%23,9

Açık	6,3	3,6	%2,6	%1,4
------	-----	-----	------	------

Kaynak: Yunanistan Ekonomi Bilgi Notu

2.2.1. Tarım Sektörü

Dağlık arazisi nedeniyle ülke topraklarının yalnızca %26,2'si işlenmektedir; işlenmekte olan toprakların ise ancak %42'si sulanabilmektedir. Yunanistan birçok mahsulde kendi kendine yeten bir ülkedir fakat bazı tahılları, kendisine gerekli et ve mandıra ürünlerinin geniş bir bölümünü ithal etmektedir. Endüstriyel şeftali üretiminde lider ülkelerden biridir ve domates üretiminde en üst sırayı almaktadır. Ülkenin diğer önemli mahsulleri tütün, pamuk ve şekerpancarıdır.

Yunanistan balıkçılık filosu, daha eski ve küçük teknelerden komisyon almayan AB programlarının avantajlarından yararlanabilmeleri için 1990'ların ortalarında küçültülmüştür. Balıkçılık filosu son on yılın sonlarında tekrar büyüyerek 1998 yılında 8143 tekneye ulaşmış, ancak bu sayı 1999 yılında tekrar azaltılarak 7 716'ya ve 2000 yılında 7 627'ye indirilmiştir. Yunanistan, balık çiftçiliğinde Avrupa'da üretimin yaklaşık yarısını karşılamaktadır ve lider konumundadır.⁶

2.2.2. Sanayi Sektörü

Yunanistan'ın üretim sektörü Avrupa standartlarına göre daha küçüktür ve 2004 yılında GSYİH'nin %14,2'si olarak hesaplanmıştır. Sektörün GSYİH'ye olan katkısı son yıllarda düşme eğilimi göstermişse de sektör hala ihracatta çok önemli yer tutmaktadır.

İmalatçı firmaların geneli küçük aile işletmeleridir. Yunanistan Ulusal İstatistik Hizmetlerinin (NSSG) en son yaptığı sanayi araştırmasında listelenen 144 717 kuruluşun %92,5'i on kişiden az işçiyle ve yalnızca %0,5'i 100'den fazla işçiyle çalışmaktadır.(On kişiden fazla işçiyle çalışan 5 604 şirketle 1996 da yapılan bir araştırma: 50'den fazla işçiyle çalışan firmaların, iş alanlarının yalnızca %17,6'sında faal olduğunu ve toplam katma değerinin %79,1'ini sağladığını göstermiştir.)

En geniş ve genel olarak en karlı sektör özellikle hammaddelerini yerel kaynaklardan sağlayan yiyecek, içecek ve tütün gibi tüketim malları sanayidir. Giyecek ve ayakkabı endüstrisinde, düşük ücretli Asya ve Doğu Avrupa ülkeleriyle yapılan rekabet nedeniyle son yıllarda gerileme görülmüştür. Bazı Yunan şirketleri, özellikle giyim sektöründe çalışanlar, iş yoğunluklarını Balkan ülkeleriyle sınırlandırmışlardır. 1980'lerde Avrupa ile artan ekonomik ilişkiler sonucu, 1950'li ve 1960'lı yıllarda kurulan düşük teknolojiyle çalışan ve daha çok ithalata dayanan sanayi şirketlerinin sayısı azalmıştır. Üreticiler,

⁶ http://www.igeme.org.tr/Arastirmalar/ulke_sek/index.cfm?sec=ara

artan ücret maliyetleri sebebiyle, daha yüksek katma değer sağlayan malların araştırmasına girmişlerdir.

Tablo 6. Yunanistan Sanayi Üretim Endeksi- 2008

	2006	2007	2008
Sanayi	100,89	103,28	99,11
Madencilik	97,14	96,86	92,53
İmalat	102,01	104,36	99,46
Elektrik	98,22	101,74	98,87
Su arzı	102,41	103,52	105,98
Enerji	100,03	102,89	100,39
Ara malı	102,35	103,22	96,3
Sermaye Malları	101,49	100,26	94
Dayanıklı tüketim malları	102,31	101,94	96,8
Dayanıksız Tüketim malları	100,14	105,13	102,3

Kaynak: Yunanistan Merkez Bankası, Konjonktürel İstatistik Bülteni

2.2.3. Ulaştırma ve Telekomünikasyon Sektörü

Yunanistan, AB üyesi olup da AB'ye sınırı olmayan tek AB üyesi ülkedir ve ticaretinin beşte ikisini AB ile yapmaktadır. Başlıca, Avrupa pazarlarından coğrafik olarak uzak olması ve düşük kaliteli ulaşım ve iletişim ağına sahip bulunması, sürekli bir ticari açık vermesinin altında yatan en önemli faktörlerdir. Bunu düzeltmek için AB fonlarından dörtte birinden fazlası ulaşımaya gitmiştir. Balkan ülkeleriyle ulaşım hattının ve Avrupa bağlantılı limanlara ulaşımı sağlayacak karayolu hattının geliştirilmesine özel önem verilmiştir.

Demiryolu: Ülkenin zorlu arazi yapısı demiryolu ağının gelişmesini engellemiştir. Yetersiz olan Güney-Doğu Avrupa'ya giden demiryolu hattı, Avrupa Ulaşım ağına dahil edilmiş ve çift raylı ve hatların 200 km/saat hıza elverişli şekilde elektrikleştirilmesi uygulanmıştır.

Karayolu: İki adet uluslararası otobanına sahiptir: ilki, Atina üzerinden Patras ve Selanik'i birbirine bağlamakta ve diğeri ise İgoumentitsa'dan Selanik'e uzanarak kuzey Yunanistan'ı boydan boya geçip Türkiye sınırına ulaşmaktadır. İkincisi ise, Atina'yı Elefsis'in endüstri merkezine ve yeni Spata havaalanına bağlayan BOT projesi, Fransa-Yunanistan konsorsiyumu ile yapılmaktadır.

Denizyolu: Limanları uluslararası denizciliği engelleyecek hiçbir durumu bulunmamaktadır. Ortak Pazar kuralına göre, kıyı denizciliği ve tekne gezintileri, 1 Ocak 1999 tarihinden itibaren AB gemilerine açılmıştır. Ancak Yunanistan, 2004 sonuna kadar ülkenin adalara olan rotaları düzenlemesine izin veren kısıtlayıcı tedbirlere sahiptir. Kısıtlayıcı tedbirlerini uygulamıştır. Yaklaşık tüm yüzen gemi darası tonlarının altıda biri

YUNANİSTAN ÜLKE RAPORU

olmak üzere, Yunanistan dünyanın en büyük deniz filosuna sahiptir. Ancak gemilerde çalışacak mürettebatın büyük bölümünün Yunan uyruklu olma koşulu, maliyetleri arttırması nedeniyle bu gemilerin 2000 yılında dörtte biri Yunanistan bayrağı altında kayıtlıdır.

Tablo 7. Yunanistan Gemi sayısı ve dış ticarete sağlanan gelir milyon ton- milyon \$)

	2003	2004	2005	2006
Yunanistan yararına sahip olunan Gemi sayısı ^a	3 355	3 370	3 338	3 397
Gemi darası (milyon ton)	171,6	180,1	182,5	190,1
Yunanistan bayrağı taşıyan gemiler Gemi sayısı ^a	929	905	696	910
Gemi darası (milyon ton)	56,4	62,1	67,1	56,6
Dış ticarettten sağlanan kazanç (ABD \$ m)	9 570	13 307	13 871	n/a
Ticari eşya ile ilgili ticaret açığı yüzdesi	42,3	52,3	50,4	

a: 1000 grosston üzerindeki gemiler

Kaynak: Yunanistan Ülke Raporu, İGEME

Havayolu: 2001 yılına kadar Atina Hellenikon Havaalanı hava trafiğinin önemli bölümünü üstlenmiş durumdaydı. Atina'nın güneydoğusunda Spata'da başlangıç kapasitesi her yıl 16 milyon yolcu olan ve 50 milyon yolcu kapasitesine genişletilmesi hedeflenen ikiz pistli yeni bir havaalanı açılmıştır. Selanik havaalanı da yenilenmesine rağmen büyük uçakları çekme kapasitesine sahip değildir.

Telekomünikasyon

AB yönergelerine göre tüm üye ülkelerden, iletişim altyapısını oluşturmak ve 1998 yılı başından itibaren telefon hizmetlerini sağlamak üzere tüm kısıtlamaların kaldırılması istenmiştir. 2000 yılına kadar Yunanistan'da kısıtlı bir telefon hattı hizmeti mevcuttu. Kamu kurumu olan Hellenic İletişim Kurumu (OTE), serbest pazarda rekabet edebilmek için kama değer hizmetlerini dijitalize edebilmiş ve geliştirebilmiştir. Ülkede, 1992 yılından beri mobil telefon hizmetleri Panafon ve Telstet şirketleri ve bir kamu operatörü olan Cosmote tarafından yürütülmektedir.

Tablo 8. Yunanistan'da Mobil telefondan elde edilen kamu gelirleri

	Milyon euro	Önceki yıla göre değişim (%)	12 aylık ortalama (%)
2007 IV. Dönem	59,82	113,5	114,2

2008 I. Dönem	59,33	5,7	69,4
II. Dönem	58,97	7,2	42,,
III. Dönem	61,25	4,5	21
IV. Dönem	62,17	3,9	5,3
2009 I. Dönem	61,04	2,9	4,6

Kaynak: Merkez Bankası, Konjonktürel İstatistik Bülteni

2.2.4. Bankacılık-Sigortacılık Sektörü

2005 yılı sonu itibarıyla Yunanistan'da 62 kredi kurumu mevcuttur. Bunlardan 21'i yerel ticari banka, 23'ü yabancı ticari bankalar ve şubeleri, 16'sı kooperatif bankası ve ikisi özel kredi kuruluşlarıdır. Ticari bankacılık sektörünün birleşime giderek oluşturduğu beş büyük banka pazarın % 80,85' ne hakimdir: Devlet kontrollü Yunanistan Ulusal Bankası (NBG), Yunanistan Ticaret Bankası ile Alfa, EFG EurobankErgasias ve Pire bankaları olarak üç özel banka. Hükümet NBG ve Ticaret Bankası üzerindeki kontrolünden feragat etme isteğini bildirmiştir. Bankalar yatırım bankacılığı, komisyonculuk, ortak fonlar, leasing, sigorta ve kredi kartlarıyla uğraşan bayileriyle dikey geçiş yapmışlardır. Hepsinin de Balkanlarda şubeleri ve bayileri bulunmaktadır ve içlerinden ikisinin Orta ve Doğu Avrupa'da ortaklıkları bulunmaktadır.

Yunanistan sigorta piyasası diğer Avrupa ülkelerine kıyasla daha küçüktür. 2004 yılında toplam prim değeri GSYİH'nin %2,19'una tekabül eden 4,5 milyar € tutarına ulaşmıştır. Yunanistan sigortacılık sektörünün toplam prim değeri AB toplamının %0,5'ini oluşturmaktadır. Kişibaşına düşen prim miktarı 2003 yılında 294€'dan 2004 yılında 328 €'ya yükselmiştir. Genel sigortacılık hizmetleri içinde hayat sigortası oranı 1998 yılından itibaren her yıl önemli artış göstermektedir. Sektördeki yeniden yapılanma sürecinde 2001 yılı sonunda endüstri derneğine kayıtlı sigorta şirketi sayısı 183'ten 107'ye düşmüştür. Sigorta şirketlerinin 73'ü yerel, 34'ü ise yabancı sermayelidir. Pazar araştırmacıları bu sayının on yılda yarıya düşeceğini beklemektedir. Sigorta Şirketleri Derneği verilerine göre ilk 5 şirket piyasanın %60'ına ve ilk 10 şirket %80'ine hakimdir.

2.2.5. Turizm Sektörü

2004 olimpiyat oyunları ile turizm gelirleri %10 oranında artış göstererek 10,3 milyar € seviyesine ulaşmıştır. Yunan Turizm Ofisinin(EOT) yayınladığı verilere göre 2005 yılında turizmin Yunan GSYİH'sine direk katkısı %7,2 ve dolaylı katkısı ise %16,2'dir. Sektörün işgücüne direk katkısı %7,8, dolaylı katkısı %18,2 civarındadır.

2008 yılında en çok gelir bırakan 8,5 milyar dolar ile AB üyesi ülkeler olmuştur. Toplam AB gelirlerinin %64'ünü euro bölgesi ekonomileri oluşturmuştur. Euro

YUNANİSTAN ÜLKE RAPORU

bölgesinden en fazla 1,9 milyar dolar gelir ile Almanya'dan gelir sağlanırken, ikinci sırada 823 milyon dolar gelire İtalya'dan ve üçüncü olarak 778 milyon dolar ile Fransa'dan gelir sağlanmıştır.

Euro bölgesi dışından ise en fazla gelir bırakan ülke İngiltere olmuştur. 1,8 milyar euro gelir bırakan İngiltere'nin ardından 225 milyon dolar ile İsveç yer almaktadır.

Diğer ülkelerden ABD 2008 yılı itibarıyla 726 milyon dolarlık geliri ile en fazla gelir bırakan ülke olmuştur. ABD'nin ardından 400 milyon dolarlık geliri ile Rusya yer almaktadır.

Tablo 9. Yunanistan'a gelen turistlerden sağlanan gelir (milyon €)

	2006	2007	2008
AB-27	8.921	8.718	8.590
Euro Bölgesi	5.850	5.459	5.543
- Almanya	2.452	2.039	1.915
- İtalya	867	872	823
- Fransa	573	718	778
- Hollanda	497	491	581
- Kıbrıs	429	439	394
Euro dışı	3.070	3.258	3.042
- İngiltere	2.011	2.160	1.869
- İsveç	202	175	225
- Danimarka	186	185	158
- Romanya	183	177	163
Diğer ülkeler	2.435	2.600	3.045
- USA	674	757	726
- Rusya	233	237	400
- Avustralya	188	128	160

Kaynak: Yunanistan Merkez Bankası, Konjonktürel göstergeler bülteni

2.2.6. Enerji Sektörü

Enerji verilerine göre, Yunanistan'da 2000 yılında temel enerji temininin %67'si net ithalat ile elde edilmiştir, bu net ithalatın %90'ı petroldür. Yunanistan'ın enerji politikası, petrolün yerine yerel linyit kullanmayı hedeflemişse de, giderek büyüyen çevresel sorunlardan dolayı bu hedef daha temiz yakacak kullanılmasına yöneltmiştir. Kalkınma Bakanlığının 2010 yılı projeksiyonlarına göre, linyitin toplam kullanıma katkısı düşerken, Rusya ve Arnavutluk'tan ithal edilen doğal gaz kullanımını artmıştır. Solar ve rüzgar gücü gibi alternatif enerjilerin geliştirilmesi artarken, bunların tüm temel gereksinimlere katkılarının düşmesi beklenmektedir.

Kuzey Ege'de bir petrol yatağı, kaynağının tükendiği 1999 yılında kadar işletmede kalmıştır. Yunanistan'ın toplam petrol gereksiniminin yalnızca %10'unu karşılamıştır.

YUNANİSTAN ÜLKE RAPORU

Toplam yıllık kapasitesi 20 milyon ton olan ikisi kamu, ikisi özel olmak üzere dört rafineri bulunmaktadır. Yunanistan petrol ürünleri konusunda büyük ölçüde kendine yeten bir ülkedir. Ancak ısınmak için akaryakıt ve yağlama ürünlerindeki açık yıllık olarak 2.5 milyon ve 0.2 milyon ton olarak hesaplanmıştır ve bu açık yapılan ithalatlarla karşılanmaktadır. Petrol ürünleri pazarı 1990'lı yılların başında yeniden düzenlenmiştir, fakat devlet tahvili ile ilgili yasama, halen yabancı aydınlanma ürünlerinin ithalinde güçlükler yaratmaktadır. 1998 yılında Kamu Petrol Kuruluşu, Hellenic Petrol (El.Pet.) adı altında bir birleşik hisse senedi kuruluşuna dönüştürülmüştür ve %35'lik hissesi borsada satılmaktadır. El.Pet. özel rafineri olan ve Selanik'in Kuzey limanından, Makedonya'ya uzanan 3.5 milyon ton/yıl kapasiteli bir boru hattı inşa eden Okta'nın gelirlerini kontrol etmektedir. 1995'te, Yunanistan, Bulgaristan ve Rusya yetkilileriyle, Bulgaristan'ın Kara Deniz limanı olan Burgas'tan başlayıp, İstanbul Boğazı ve Çanakkale boğazını geçerek, Yunanistan'ın Ege Denizi Limanı olan Alexandroupoli'ye uzanan ham petrol boru hattı için 700 milyon dolar değerinde bir protokol imzalamışlardır.

Yunanistan'ın elektriğe olan talebi giderek artmaktadır ve ortalama değerler olarak her yıl %4.5 oranında artmaya devam edecektir. 2000 yılının sonunda Kamu Enerji Kurumu (DEH) 10 990 mw'lık toplam kapasiteye sahiptir (%44,6 linyit, %18,1 petrol, %10,1 doğal gaz, %26,9 hidroelektrik ve %0,3'ü yenilenebilir kaynaklar). Kurumun beş yıllık çalışma planında 1 855 mw daha fazla ek gereksinim bulunduğu bildirilmiştir.

1988 yılında kurulan Devlet Gaz Kurumu (DEPA), Rusya (doğal gaz) ve Arnavutluk'la sınıvlaştırılmış doğal gaz(LNG), iki gaz tedariki sözleşmesi imzalamayı başarmıştır ve dağıtım şebekesini kurmuştur. Ana boru hattının ve ilgili dağıtım şebekesinin kurulması siyasi nedenlerle engellenmiş ve aynı zamanda LNG alan tesislerde Yunanistan'ın deprem bölgesi olması nedeniyle teknik sorunlarla karşılaşmıştır. LNG terminalinin kriyogenik tesisleri 1999 yılında tamamlanmış ancak, o yılın Eylül ayında şiddetli bir depreme direnmek zorunda kalmıştır. Yüksek ve orta derece basınçlı dağıtım şebekelerinin akışı, büyük üretici firmaların hızlı müdahalesi ile sağlanmıştır. Ancak, düşük basınçlı dağıtımın gerçekleştirilmesi çok yavaş ilerlemektedir.

AB'nin gaz konusundaki yönergesine göre, doğal gaz pazarının liberalleştirilmesi üç aşamada gerçekleştirilecektir. Buna göre, en az %20'si Ağustos 2000'e kadar özel rekabete açılacak daha sonra Ağustos 2003'de %28'i ve Ağustos 2008'e kadar da %33'ü açılacaktır.

Yunanistan, yaklaşık 2.5 milyon metrekare kapasiteyle Avrupa'daki solar toplayıcıları için en büyük donanımlı bölgedir. 1999 yılının sonunda rüzgar gücüyle elektrik üreten

YUNANİSTAN ÜLKE RAPORU

birimler, 180 mw kapasiteyle işletmeye başlamıştır. Elektrik pazarındaki liberalleşmenin ardından bu kapasitenin 300 mw'a yükselmesi beklenmektedir.

2000 yılında Yunanistan'ın temel enerji temininin %67'si ithalat edilmiş ve bu net ithalatın %90'ı petrolden oluşmuştur. Enerji politikası, petrolün yerine yerel linyiti kullanmayı hedeflemektedir. Yapılan 2010 projeksiyonlarına göre, linyitin toplam kullanıma katkısı düşerken, Rusya ve Arnavutluk'tan ithal edilen doğalgaz kullanımı artmıştır.

Temel enerji kaynağı 60 yıl daha korunmuş linyit rezervleridir. Kuzey Ege'de bulunan petrol yatağı toplam petrol ihtiyacının %10'unu karşılamıştır. Yıllık kapasitesi 20 milyon ton olan ikisi kamuya ait, ikisi özel sektörde olmak üzere 4 tane rafinerisi vardır. Petrolde büyük ölçüde kendine yetmektedir. Ancak ısınmak için akaryakıt ve yağlama ürünlerindeki açık yıllık 2,5 milyon ve 0.2 milyon ton olarak hesaplanmaktadır. Ayrıca, Selanik'in kuzey limanından Makedonya'ya uzanan 3,5 milyon ton/yıl kapasiteli boru hattına sahiptir. 1995 yılında Yunanistan, Bulgaristan ve Rusya, Bulgaristan'ın Kara Deniz limanı olan Burgaz'dan başlayıp İstanbul ve Çanakkale boğazlarını geçerek Yunanistan'ın Alexandroupoli'ye uzanan ham petrol boru hattı için 700 milyon dolar değerinde protokol imzalandı.

2.2.7. İnşaat Sektörü

İnşaat sanayi gelişmiş bir yapı göstermese karşılık istikrarsız bir seyir izlemektedir. 2004 yılında sektörün GSYİH'e katkısı %8,9 oranındadır. Bunda Atina'da düzenlenen olimpiyat oyunları ve AB'den sağlanan fonlar başlıca rol oynamıştır.

1990'lı yıllardaki önemli ölçüde AB finansmanı sağlanmış ve AB projelerinden en çok ağır sanayi inşaat şirketleri yararlanmışır. AB fonlarının 1994-1999 Çerçeve Programı ve 2000-2006 Çerçeve Programı en büyük bölümü, kuzey-güney ve doğu-batı karayolları, Atina yer altı demiryolu, havaalanları ve limanların geliştirilmesi için kamu yatırımları şeklinde kullanılmışır.

2.3. DIŞ TİCARET

Tablo 10 . Yunanistan'ın Dış Ticareti (milyar \$)

	2004	2005	2006	2007
İhracat	15,7	17,7	20,3	23,9
İthalat	47,4	52	64,6	80,7
Denge	-31,7	-34,3	-44,3	-56,8
Hacim	63,1	69,7	84,9	104,5

Kaynak: EIU

YUNANİSTAN ÜLKE RAPORU

Yunanistan'ın toplam ihracatı 2006 yılında 20,3 milyar dolar iken 2007 yılında 23,9 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

Yunanistan'ın toplam ithalatı ise 2006 yılında 64,6 milyar dolar olarak iken 2007 yılında 80,7 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

Dış ticaret hacminde de yıllar itibariyle sürekli bir artış görülmektedir. 2006 yılında 84,9 milyar dolar olan dış ticaret hacmi 2007 yılında 104,5 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 11 . Dış Ticaretin Dağılımı- 1000 dolar (%) (2007)

İHRACAT	Tutar	%	İTHALAT	Tutar	%
Almanya	2,741,191	11,5	Almanya	9,751,280	12,8
İtalya	2,526,065	10,7	İtalya	8,877,471	11,6
Kıbrıs	1,524,038	6,4	Rusya	4,290,518	5,6
Bulgaristan	1,521,303	6,4	Fransa	4,222,237	5,5
İngiltere	1,277,831	5,4	Çin	3,830,294	5

Kaynak: ITC (Uluslar arası Ticaret Merkezi)

Yunanistan'ın ihracatına bakıldığında zaman; Almanya 2,7 milyar dolar değer ve toplamda %11,5 oranı ile birinci sırada yer almaktadır. Almanya'nın ardından 2,5 milyar dolar ithalatı ve %10,7'lik payı ile İtalya ikinci sırada gelmektedir. Türkiye ise 2,2 milyar dolar ihracat değeri ve toplam ithalat içinde %3'lük payı ile 12. sırada yer almaktadır. 2006 yılına göre Türkiye 12. sıradaki yerini korumuştur.

Romanya'nın ithalatında ise Almanya 9,7 milyar dolar değeri ile ilk sırada yer almaktadır. Almanya'nın toplam ihracat içindeki payı ise %12,8'dir. İkinci sırada İtalya 8,8 milyar dolar değeri ile 2. sırada yer alırken toplam ihracatta %11,6 paya sahiptir. Türkiye ise 2,2 milyar dolar ile 12. sırada yer alırken Romanya'nın toplam ihracatı içindeki payı %3'dür.

Tablo 12 . Mal bazında Yunanistan'ın İthalat ve İhracatı - 1000 dolar (%) (2007)

İthalat				İhracat			
Kodu	Ürün bazında	Miktar	Oran	Kodu	Ürün bazında	Miktar	Oran
27	Mineral Yakıtlar, petrol ürünleri	11,509,018	15,1	27	Mineral Yakıtlar, petrol ürünleri	2,856,434	12,1
87	Motorlu	7,192,552	9,4	85	Elektrik,	1,295,018	5,5

YUNANİSTAN ÜLKE RAPORU

	Araçlar				elektronik ekipmanları		
84	Makine ekipman	6,479,226	8,5	76	Alüminyum ve ürünleri	1,282,115	5,4
85	Elektrik, elektronik ekipmanları	5,067,636	6,6	30	İlaç ürünleri	1,279,008	5,4
30	İlaç ürünleri	4,411,954	5,7	84	Makine ekipman	1,218,923	5,1

Kaynak: ITC (Uluslar arası Ticaret Merkezi)

İthalatının üçte biri oranındaki ihracatıyla Yunanistan mal ticaretinde büyük yapısal açığa sahiptir. Başlıca ihraç ürünleri; gıda ürünleri, ham pamuk, tütün, tekstil, kimyasallar, yarı işlenmiş mineraller, metal ürünler, çimento ve rafine edilmiş petrol ürünleridir. Enerjisinin büyük bir kısmını, hemen hemen tüm taşımacılık teçhizatını, makinelerinin ve elektrik aletlerinin çoğunu ithal etmektedir. 2004 yılında toplam ihracatının %32,4'ü Balkanlara, Orta ve Doğu Avrupa'ya ve Kafkaslara yapılmıştır.

Tablo 13. Yunanistan'ın başlıca ticari ortakları

İhracat	Toplam içindeki payı %	İthalat	Toplam içindeki payı %
Almanya	12,6	Almanya	12,3
İtalya	10,5	İtalya	12
İngiltere	7	Fransa	6,5
Fransa	4,2	Hollanda	5,1
Toplam AB	47,8	Toplam AB	53,7

Kaynak: İGEME Yunanistan raporu

AB ülkelerine yapılan ihracatı toplam ihracatın %47,8'ini oluşturmaktadır. Avrupa birliği içerisinde ise ilk sırada Almanya %12,6'lık payı ile Almanya gelmektedir. Ardından sırasıyla İtalya, İngiltere ve Fransa yer almıştır.

İthalatında ise toplam ithalatın %53,7'si Avrupa Birliği ülkelerinden temin edilmiştir. İlk sırada yine Almanya yer alırken, Almanya'yı İtalya, Fransa ve Hollanda takip etmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE İLE SİYASİ, EKONOMİK VE TİCARİ İLİŞKİLERİN GELİŞİMİ

3.1. SİYASİ İLİŞKİLER

1821 yılında Osmanlı'dan bağımsızlığını ilan eden Yunanistan, uzun yıllar boyunca Türkiye ile düşmanca ilişkiler içerisinde olmuş bir ülkedir. 1900'lü yıllarında başlarında Türkiye'nin kurtuluş savaşında savaştığı Yunanistan, uzun yıllar boyunca düşman statüsünde olan bir ülke konumundaydı. 1900'lü yıllarda ikili ilişkiler, Kıbrıs sorunu eksenli bir gelişme göstermiştir. 2000'li yıllara gelindiğinde Terörist başının Yunanistan'da olması ile savaşın eşiğine gelen iki ülke bu tarihten sonra ilişkileri iyileşme sürecine girmiştir. Özellikle, iki ülkede de son gelen hükümetlerin iyi niyet ekseninde ilişkiler gelişme göstermiştir.

Mayıs 2004'te Türk Başbakan Recep Tayip Erdoğan'ın Yunanistan ziyareti ile ilişkiler yeni bir boyut kazanmıştır.

2008 yılında da Yunanistan Başbakanı Kostas Karamanlis resmi ziyarette bulunarak 49 yıl aradan sonra Türkiye'yi ziyaret eden ilk Yunan başbakanı olmuştur.

İki ülke arasında güvenliğe ilişkin Güven Arttırıcı Önlemler sürecinde 24 konuda mutabakat sağlanmıştır. imzalanan 33 anlaşma/protokol/mutabakat muhtırası ikili ilişkilerin çerçevesini oluşturmuştur. İpsala-Kipi sınır bölgesinde iki tarafın katılımıyla Karacabey-Gümülcine doğalgaz boru hattı açılmıştır.

İki ülke arasındaki anlaşmalar ve protokoller

- Hava Ulaştırma Anlaşması (22 Temmuz 1947)
- Türkiye-Yunanistan Ticaret v Ödeme Anlaşması (7 Kasım 1953)
- Türkiye-Yunanistan Arasında Uluslar arası Karayolu Nakliyatına dair Anlaşma (16 Kasım 2000) yürürlükte
- Çevrenin Korunmasına İlişkin Mutabakat Muhtırası (20 Ocak 2000, Ankara)
- Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması (20 Ocak 2000, Ankara)
- Organize Suç, Uyuşturucu Madde Kaçakçılığı ve Yasadışı Göçün Önlenmesi Anlaşması (20 Ocak 2000, Ankara) –Yürürlükte
- Bilimsel ve Teknolojik İşbirliği Anlaşması (4 Şubat 2000, Atina) –Yürürlükte
- Gümrük İdarelerinin İşbirliği ve Karşılıklı Yardım Anlaşması (4.2.2000, Atina) – Yürürlükte
- Kültürel İşbirliği Anlaşması (4 Şubat 2000, Atina) –Yürürlükte

- Ekonomik İşbirliği Anlaşması (4 Şubat 2000, Atina) –Yürürlükte
- Deniz Taşımacılığı Anlaşması (4 Şubat 2000, Atina) Yürürlükte
- Tarım Alanında Teknik, Bilimsel ve Ekonomik İşbirliği Protokolü (22 Haziran 2000, Ankara) –Yürürlükte

3.2. EKONOMİK VE TİCARİ İLİŞKİLER

Türkiye ile Yunanistan , Ege Denizi'nde önemli birer ticari ortaktır. 2005 yılında 1,8 milyar dolarlık ticaret hacmi 2008 yılında 4 milyar dolara dayanmıştır. İki ülke dış ticaretinde denge Türkiye aleyhine gelişme göstermiştir. Ancak 2008 yılında ve küresel krizle birlikte azalan dış ticaret hacmi ile 2008 yılında dış ticaret hacminde az da olsa Türkiye lehine gelişme olmuştur.

Türkiye'de önemli oranda Yunanlılar bankacılık sektörüne yatırım yapmışlardır. Hazine müsteşarlığı kayıtlarına göre 294 Yunanistan kaynaklı firma faaliyet göstermektedir. Son yıllarda iki ülke ticaret hacmi sürekli artmış ve Türkiye, Yunanistan'ın 5. ticari ortağı haline gelmiştir.

Tablo 14 . Türkiye ile Dış Ticareti (1000 \$)

Yıllar	İhracat	İthalat	Hacim	Denge
2005	1 126 678	727 830	1 854 508	-398 848
2006	1 602 590	1 045 328	2 647 918	-557 262
2007	2 262 655	950 157	3 212 812	-1 312 498
2008	2 429 968	1 150 715	3 580 683	-1 279 253
2009*	501 235	310 209	811 444	-191 026

Kaynak: TÜİK

* ilk 4 aylık rakamlar

Ürün bazında iki ülke arasındaki dış ticarete bakıldığında zaman; en fazla ticarete konu olan ürün motorlu araçlar'dır. 2005 yılında 90 milyon dolar olan Türkiye ihracatı 2007 yılında %203,5 oranında artış göstererek 273 milyon dolara yükselmiştir.

İkinci sırada, demir çelik ürünleri gelmektedir. 2005 yılında 137 milyon dolar olan Türkiye ihracatı 2007 yılında %70,6 oranında artarak 235 milyon dolar düzeyine yükselmiştir.

Üçüncü sırada, mineral yakıtlar ve petrol ürünleri gelmektedir. 2005 yılında 3,4 milyon dolar olan ihracat 2007 yılında %4000 oranında artarak 174,6 milyon dolara yükselmiştir. Dördüncü sırada, makine ve ekipmanlar gelmektedir. 2005 yılında 92 milyon dolar olarak gerçekleşen ithalat 2007 yılında %75,5 oranında artarak 163 milyon dolar düzeyine çıkmıştır.

Ardında ise sırasıyla; Elektrik-Elektronik ürünler, Demir ve Çelik Eşya, Plastik ve ürünleri, Giyim ve aksesuarları, alüminyum ürünleri ve Mobilya-aydınlatma- levhalar ve prefabrik bina gelmektedir

Tablo 15. Yunanistan'ın Türkiye'den İthalatında başlıca ürünler (1000 \$)

NACE Kodu	Ürün	2005	2006	2007
87	Motorlu Kara Taşıtları	90,062	178,024	273,373
72	Demir ve çelik	137,924	206,323	235,306
27	Mineral yakıtlar, petrol ürünleri ve damıtılmış ürünler	3,483	112,030	174,695
84	Makine - ekipmanları	92,995	113,130	163,226
85	Elektrik- elektronik ürünleri	87,072	103,851	135,034
73	Demir ve çelikten eşya	75,853	81,684	124,139
39	Plastik ve ürünleri	46,002	72,231	95,617
62	Giyim ve aksesuarlar	67,980	67,006	92,971
76	Alüminyum ve ürünleri	9,714	11,329	75,349
94	Mobilya, aydınlatma, levhalar ve prefabrik bina	44,576	49,485	66,380

Kaynak: ITC (Uluslar arası Ticaret Merkezi)

Yunanistan'ın Türkiye'ye ihracatında ilk sırada Mineral Yakıtlar gelmektedir. 2006 yılında 416 milyon dolar olan ihracat 2007 yılında 204 milyon dolar düzeyine düşmüştür.

İkinci sırada Plastik ve ürünleri gelmektedir. Yunanistan, 2006 yılında 141 milyon dolar ihracat yaparken 2007 yılında 137 milyon dolara düşmüştür.

Ardından pamuk ihracatı yer almaktadır. Yunanistan'ın 2006 yılında 204 milyon dolar ihracat yaparken 2007 yılında 121 milyon dolara gerilemiştir.

Dördüncü sırada bakır ve ürünleri ihracatı yer almaktadır. Yunanistan, 2006 yılında 32 milyon dolar ihracat yaparken 2007 yılında 48 milyon dolara düşmüştür.

Ardından sırasıyla Makine ve kazanlar, Alüminyum ve ürünleri, Elektrik ve elektronik ekipmanlar, deri ve deri ürünleri, hayvan yemi ve gıda sanayi atıkları ve giyim ve aksesuarları gelmektedir.

En yüksek artış Bakır ve Bakır ürünlerinde görülmektedir. 2006 yılında 32 milyon dolar olan ihracat 2007 yılında %48,5 artışla 48 milyon dolara yükselmiştir.

YUNANİSTAN ÜLKE RAPORU

En yüksek düşüş ise Mineral Yakıtlar ihracatında yaşanmıştır. 2006 yılında 416 milyon dolar olan ihracat 2007 yılında %50,9 oranında azalarak 204 milyon dolar düzeyine gerilemiştir.

Tablo 16 . Yunanistan'ın Türkiye'ye İhracatında başlıca ürünler (1000 \$)

NACE Kodu	Ürün	2005	2006	2007
27	Mineral Yakıtlar	382,094	416,513	204,159
39	Plastik ve ürünleri	128,537	141,778	137,608
52	Pamuk	162,912	204,327	121,524
74	Bakır ve ürünleri	4,899	32,477	48,243
84	Makine ve kazanlar	34,027	35,570	41,353
76	Alüminyum ve ürünleri	22,476	30,965	37,132
85	Elektrik- elektronik ekipmanlar	10,500	17,070	25,482
41	Deri ve deri ürünleri	14,543	18,581	21,501
23	Hayvan yemi, gıda sanayi atıkları	4,660	8,744	12,945
62	Giyim ve aksesuarları	9,565	11,177	11,653

Kaynak: ITC (Uluslar arası Ticaret Merkezi)

Türkiye'deki Yunan Yatırımları;

Hazine Müsteşarlığı 2006 rakamlarına göre Türkiye'de 126 adet Yunan sermayeli şirket bulunmaktadır. Bu şirketlerin Türkiye'deki toplam sermayesi ise 430 milyon Euro'dur. Yatırımlar açısından iki ülke arasındaki en önemli gelişme ise, Yunanistan'ın en büyük bankası National Bank of Greece'in Türkiye'deki Finansbank'ın %46'sını 2.774 milyar dolara satın alması olmuştur.

İkinci en büyük ortak firma ise İddia'nın %45'ine sahip olan Yunanlı Intralot firmasıdır. Firma, Yunanistan'daki Intracom'a bağlı durumdadır. 126 firmanın 27'si İzmir'de bulunmaktadır. Bu şirketlerin toplam sermayesi 1 milyon 752 bin TL'dir. Bu firmalar genel olarak imalat sanayi, oteller ve lokantalar, sağlık işleri ve sosyal hizmetler, gayrimenkul, kiralama faaliyetleri, ulaştırma-haberleşme, toptan-perakende ticaret, motorlu taşıt ve balıkçılık sektörlerindedir.

Yunanistan'daki Türk yatırımları;

Yunan hükümeti son döneme kadar caydırıcı bir yatırım politikası izlemiştir. Karamanlis hükümeti ile yapılan yasal düzenlemelerle ülke yabancı sermayeye açılmaya çalışılmıştır. Ağustos 2005'te 3386 sayılı Kanun gereğince, 300.000 euroluk yatırım yapan firmaya oturma ve çalışma izni verilmesi konusunda daha esnek davranılmaya

başlandı. Halen çıkartılan zorluklar nedeniyle Yunanistan'da ciddi bir Türk yatırımı bulunmamaktadır. Hazine Müsteşarlığına göre Yunanistan'da toplam dört Türk firması faaliyet göstermekte ve bunların da toplam yatırım tutarının 487 bin dolar civarında olduğu belirtilirken, DTM'ye göre 10 firma turizm, nakliyat, gıda, mobilya, bilişim ve dış ticaret sektörlerinde faaliyet göstermektedir.

3.3. TİCARİ İLİŞKİLERDE BİLİNMESİ GEREKEN KONULAR

3.3.1. Fiyatlandırma ve Ödeme Şekilleri

Yunanistan'a ihracat ve fiyatlandırmada, İlaç sanayi ve tarım ürünleri dışında, Yunanistan'da fiyatlar tamamen serbest piyasa koşullarına tabidir. Bir ürünün fiyatlandırılmasında, ihracatçı firma, ödeme ve vadeyi değerlendirmek durumundadır. Siparişler ve piyasa genelde küçüktür.

Büyük siparişlerde Yunanlı ithalatçılar genelde özel ödeme teklif edecektir. Yunanlı ithalatçılar genelde CIF teslimat talep etmektedirler. Ancak, büyük Yunan firmaları teslimatın Türkiye'de fabrikada yapılması isteyebilmekte ve taşıma ve sigortayı kendileri organize edebilmektedirler. Genelde peşin ödeme veya akreditifli olarak başlayan ticari ilişkiler sonraki partilerde vesaik mukabiline veya açık hesaba dönüşmekte ve zaman zaman ödenmeme şikayetleri ile karşılaşılabilir.

İthalatçılar Yunanistan'da akreditif işlemlerinin çok masraflı olduğundan şikayet etmektedirler. Sevk evraklarının suretleriyle gümrüklerden mal çekilebildiği ve akreditifteki muhabir banka güvencelerinin bertaraf edilebildiği görülebilmektedir. Bankaların herhangi bir garanti vermesi için, önce eşdeğer nakit miktarın bankaya yatırılması gerekmektedir. Ekstra giderlerden kaçınmak için Yunanlı firmalar genellikle vesaik mukabili ödeme şeklini tercih etmekte veya 30-60 gün veya daha uzun vadeli ödeme kolaylığı aramaktadır.

3.3.2 Ticari Düzenlemeler ve Standartlar

Yunanistan standartlar konusunda AB tarafından oluşturulmuş direktifleri takip eder. ISO 9000 kabul edilmiştir ve birçok yerel firma tarafından kullanılır. Ayrıca birçok hükümet sözleşmesi için de bir gerekliliktir. Yunanistan'da standart ve teknik düzenlemeler Yunan Standart Kurumu (ELOT) tarafından yürütülmektedir. Ancak AB uygulamaları geçerli olmakla beraber teknik kontroller belirlenen standartlara göre genelde Atina ve Selanik'te kurulu laboratuvarlar vasıtasıyla yapılmaktadır.

3.3.3 Vergiler

Yunanistan Avrupa Birliği'nin üyesi olduğu için, AB'nin ortak dış gümrük vergisi uygulamasını, ortak tarım, ulaşım politikasını ve eşya, emek ve sermayenin serbest dolaşımı konusundaki direktifleri kabul etmiştir. AB üyeleri ile ticaret vergiye maruz değildir. Diğer ülkeler için gümrük vergisi ürünün %5-7'sidir. Genel olarak vergiler hammaddelerde düşüktür, fakat tekstilde yüksektir.

Yunanistan'da KDV oranları mal ve hizmet alım-satımlarında % 18 olup, ithalatın Midilli, Sakız, Sisam, Oniki Adalar, Kiklades ve Taşoz, Semadirek, Kuzey Sporades ve Skiros adalarına yapılması halinde KDV % 13 olarak uygulanmaktadır. Ancak Yunanistan genelinde temel tüketim mallarında %8 ve kitapta %4 olarak uygulanmaktadır.

3.3.4 Yatırım Teşvikleri

Yunanistan Dünya Ticaret Örgütünün yatırım ve teşviklere ilişkin düzenlemelerini kabul etmiştir. Verimli girişimlerde yerli ve yabancı yatırımcılar arasında bir eşitlik içinde yatırım teşvikleri mevcut bulunmaktadır. Az kalkınmış bir bölgede yatırım yapıldığında daha çok teşvik alınmaktadır.

Aralık 2004'te yürürlüğe giren 3299 sayılı Yatırım Teşvikleri Yasasına göre aşağıda belirtilen kategorilerde faaliyet gösteren işletmeler yararlanmaya hak kazanmıştır:

- Madencilik, taşocakçılığı ve endüstriyel minerallerin işlenmesi
- Tarımsal ya da hayvansal ürünlerin, balıkçılık ürünlerinin standartlaştırılması, paketlenmesi ya da korunması
- Sera tipi tarım, biyolojik tarım ve modern teknoloji ile yapılan balıkçılık projeleri
- İmalat, enerji üretimi ve arıtma projeleri
- Yeni oteller ve/veya mevcut otellerin genişletilmesi
- Konferans merkezleri, kayak merkezleri, yat limanları, golf sahaları, sağlık turizm merkezleri vb. merkezler
- Onaylı endüstriyel araştırma merkezleri, yazılım geliştirme ve yeni ürün ve yöntemlerin geliştirilmesi
- Çevrenin korunması ve atık arıtma projeleri
- Lojistik, antrepo ve taşımacılık faaliyetleri, park alanları

Yasa ile getirilen teşvik türleri ise; Nakit yardımı, Kira teşviki, Vergi muafiyeti ve yeni açılan işyerlerinin ücret maliyetlerine teşvik şeklindedir.

Beş yıldan daha fazla faaliyette bulunacak yatırımcılar faiz sübvansiyonu ve vergi istisnaları ile, eğer yatırımları ile ihracata dönük üretim yapıyorlar ise veya ithal ikameci

YUNANİSTAN ÜLKE RAPORU

bir yaklaşımla ithal edilmekte olan ürünlerin ithalini engellemiş iseler, ilave vergi teşvikleri verilmektedir. 3 milyar DRh.(10 milyon Dolar)'ı aşan yatırımlar veya yabancı katılımcılar var ise 1,5 Milyar DRh. (5 milyon Dolar)'ı aşan yatırımlar için Yunan Yatırım Merkezi (ELKE) tek nokta olarak projenin gerçekleşmesinden sorumlu olup, ilave hükümet teşvikleri de verilmektedir.

Bir yatırımın genişletilmesi, veya bakımı veya kurulması için bir ön şart aranmamakla birlikte bir yatırımcı vergi veya yatırım teşviki talep ettiğinde performansına ilişkin veriler aranmaktadır. Yerel katkı, ithal ikamesi, ihracata dönüklük ve teknoloji transferi gibi hususlar Yunan hükümet yetkilileri tarafından değerlendirilerek yatırım teşvikleri verilmektedir. Ayrıca, yatırım teşviklerinin verilmesi sırasında sıralanan verimliliği sağlayamayan firmaların aldıkları teşviklerin iadesi veya kaldırılması mümkün olabilmektedir. İzin için hükümete sunulan bütün bilgiler gizli olarak değerlendirilmektedir.

Birliği ülkeleri dışından gelen yabancılar, oturma ve çalışma müsaadesi aldıktan sonra çalışabilirler. Yabancı yatırımcıları etkileyen ayırıcı veya tercihli ithalat/ihracat politikaları bulunmamakta olup, bu ve benzer hususlar artan bir şekilde AB düzenlemeleri çerçevesinde yürütülmektedir.

3.3.5 İhracatta Gerekli Belgeler

AB ile Türkiye arasındaki ticarete ATR.1 ve ATR.3 olarak kullanılan dolaşım belgeleri, Gümrük Birliği Anlaşması imzalandıktan sonra sadece ATR olarak kullanılmaya başlanmıştır. Avrupa Birliği'ne yönelen ihracatta, Katma Protokol gereğince malların gümrük muafiyetinden yararlanabilmesi için "ATR Dolaşım Belgesi"nin ihracatçı ülke yetkilileri tarafından düzenlenerek gümrük idarelerince vize edilmesi gerekmektedir. İhracatçı, bağlı bulunduğu odadan aldığı ATR Belgesini eksiksiz ve tam olarak doldurmalı ve odaya onaylatmalıdır. Beş nüsha olarak doldurulan Dolaşım Belgesine, 1 Adet Fatura Sureti ve dilekçe eklenmektedir. Dolaşım Belgesinin yeşil renkte olan ilk nüshaları ihracatçıya verilmektedir. Beyaz renkli olan nüshalardan biri ise Gümrük idaresinde kalmaktadır. Diğer 2 nüsha da fiili ihracatı takip eden ilk işgünü içinde Gümrük idaresince ilgili odaya gönderilmektedir. Ayrıca, Türkiye'nin Avrupa Birliği ile demir çelik ürünlerinde (AKÇT ürünleri) imzaladığı Serbest Ticaret Anlaşması kapsamındaki ürünlerin ihracatında da EURO.1 Belgesinin düzenlenmesi gerekmektedir.

Türkiye ile AB arasında malların "Serbest Dolaşım" ilkesi çerçevesinde tercihli ticarete konu olması malların menşenin belirlenmesi bakımından yeni bir düzenlemeye gidilmesi ihtiyacını doğurmuştur. Tercihli ticarete mallar Türkiye veya AB Menşeli olabildikleri gibi, üçüncü ülke menşeli de olabilmektedir; bundan dolayı menşe

kümülyasyonuna hangi ürünlerin girebileceğinin ayrıca tespit edilmesi belgelendirilmesi gerekmektedir. Bu ihtiyaç nedeniyle, Türkiye ile AB arasındaki ticarete kullanılmakta olan A.TR belgesi ile birlikte Tedarikçi belgesi kullanılmaktadır.

“Tedarikçi Beyanı” belgesi taraflar arasında ticarete konu olan malların menşeyini belirleyecek ve ithal edilen ürünlerin sisteme taraf ülkelere yeniden ihracının söz konusu olması halinde ithalatçının talebi üzerine düzenlenir.

3.3.6. Serbest Ticaret Bölgeleri

Yunanistan, Pire, Selanik ve Heraklion-Girit liman bölgelerinde mevcut üç serbest ticaret bölgesine sahiptir. Yabancı orijinli mallar bu bölgelere gümrük ve diğer vergileri ödenmeksizin getirilir ve transit yüklemesi yapılır veya re-export edilirse gümrük ve diğer vergilerden muafiyeti devam eder.

Benzer şekilde, alıcı adına, depolamaya ve malların transferine ilişkin olarak bölgede düzenlenen belgeler damga vergisinden de muafittir. Yükleme-boşaltma işlemleri AB'nin 2504/88 ve 2562/90 sayılı Yönetmeliklerine göre yürütölmektedir. Transit malların antrepolarda tutulma imkanı bulunmaktadır. Ayrıca bölgeler paketleme, tasnif etme ve etiketleme işleri için de kullanılabilir. Montaj ve imalat işlemleri azda olsa Selanik bölgesinde bulunmaktadır. Ambar masraflarının her altı ayda ödenmesi ile depolama süresinde bir sınırlama bulunmamaktadır.

3.4. Sorunlar ve Çözüm Öneriler

İki ülke arası ticaret gümrük birliğinin yürürlüğe girmesi ile artış göstermiştir. 1996 yılında 500 milyon dolar seviyesinde olan ticaret hacmi günümüzde 4 milyar dolara kadar çıkmıştır.

Türkiye Yunanistan'ın önemli ihracat pazarlarından biridir. Yunanistan'ın Türkiye'ye ihracatı birçok AB üyesi ülkeye ihracatından daha büyüktür. Toplam ithalatı içinde ülkemizin payı ise ihracatına nazaran daha önemsiz bir yer tutmaktadır. Fakat ülkemizin ihraç ettiği mallar ithalat mallarına göre daha yüksek katma değere sahiptir.

Yunanistan pazarı hem hem beğenilen hem de coğrafi olarak ülkemize yakın, aynı zamanda alım gücü yüksek bir pazardır. Ancak iki ülke arasında tarihsel sorunların hala devam etmesi ticaretin geliştirilmesinin önündeki en büyük engellerden birisidir.

Yunanistan'a ihracı veya bu ülkeden transit geçişi yapılan zirai ürünlerin kontrolünün Cumartesi-Pazar hariç her gün 10,00-14,00 arasında yapılması nedeniyle, Türk TIR'ları bu saatler dışında Yunanistan'a giriş yapmaları halinde, normal günlerde en az 10 saat, tatil günlerinde ise 48 saate yakın bir süre beklemek zorunda kalmaktadır.

YUNANİSTAN ÜLKE RAPORU

Yunan sınır kapılarında görevli veteriner kontrol hekimlerinin 14,00-17,00 saatleri arasında çalışması ve gümrük geçişlerinde bu saatler haricinde çalışan nöbetçi veteriner hekim bulunmaması, özellikle frigofirik kamyonla yapılan dondurulmuş ürün nakliyelerinde soruna yol açmaktadır.

Yaş-meyve ihracatında, Yunanistan gümrüklerinde ayrıca yapılan incelemelerin zaman kaybına yol açması ve her gümrük kapısında sağlık görevlisi bulunmaması, şikayetlere yol açmaktadır. Yunan tarafının sağlık taraması yapan 12 gümrük kapısının olmasının ülkenin konumu nedeniyle yetersiz kaldığı vurgulanmaktadır.

Uluslar arası Salgın Hastalıklar Ofisi (OIE) tarafından hazırlanan bültende, Yunanistan'ın bazı bölgelerinde BSE hastalığının görüldüğü bildirilmiş ve tarım bakanlığımız da Yunanistan çıkışlı hayvansal ürünlerinin ülkemize ithalini 5.7.2001 tarihinden itibaren yasaklamıştır.

Genelde Yunan ithalatçılardan mal bedelinin tahsil edilmesinde karşılaşılan şikayetler genelde küçük ithalatçı aile firmalarına yöneliktir. İhracatın taşınmasında önemli role sahip karayolu taşımacılığı sektörü de bekleme süreleri karşılığı tahakkuk eden bedellerin ödenmemesinden veya eksik ödenmesinden şikayetleri olmaktadır.

İki ülke arasındaki genel işbirliğine ek olarak Türk Ege kıyıları ile Yunan Ege adaları arasında ilişkileri geliştirmek ve bunu genele yaymak mümkün görünmektedir. Tarihten gelen bağ ile iki kesim arasında özellikle kıyıdaş yerler arasında bazı benzerliklerin olduğu muhakkaktır. Yunan adalarında olanaklar kısıtlı olduğundan ihtiyaçların karşılanmasında ve doğal kaynaklar kısıtlı olduğundan, ihtiyaçların büyük çoğunluğunun karşılanmasında anakaraya bağımlı durumdadır.

Sınır ticaretini kolaylaştırıcı tedbirler alması, Adalar'a yapılacak gezilerde vize işlem ve prosedürlerinin kolaylaştırılması, Adalar'a taşımacılığı geliştirmek için düzenli feribot seferleri düzenlenmesi iki ülke arası ilişkileri gelişimi açısından büyük öneme sahiptir.⁷

⁷<http://www.izto.org.tr/NR/rdonlyres/EA724C51-159E-469D-8454-BF453F/9058/YUNANISTAN2007EYLUL.pdf>

YUNANİSTAN ÜLKE RAPORU

Yararlı Adresler:

- Athens Chamber of Commerce and Industry; 7 Academias Street; GR106; 71 Athens Tel: 01/3624280; Faks: 01/3645803; www.acci.gr
- T.C. Büyükelçiliği: Vasileos Yorgiu B No.8 10674 Athens; Tel.00 30 10 72 63 000 Faks.72 29 597; EMail- turkembgr@hol.gr
- Yunanistan Cumhuriyeti Büyükelçiliği; Adres: Zia ÜrRahman Cad. No:911 G.O.P. ANKARA; Tel: (+90 312) 436 88 60 436 88 62; Faks: (+90 312) 446 31 91
- ELKE (Hellenic Centre for Investment); 3 Mitropoleos St. Athens 105 57 Tel: 00 301 324 2070; Faks: 00 301 324 2079; web: www.elke.gr
- Ticareti Geliştirme Kuruluşu Export Promotion Organisation (OPE) Tel: 996 19 00; Faks: 991 53 92;
- Milli İstatistik Kurumu National Statistical Service (ESYE) Tel: 324 85 11; Faks: 324 10 98;
- Yunan İhracatçıları Birliği Panhellenic Exporters' Association; Tel: 522 89 25 Faks: 522 29 29;
- Yunanistan Odalar Birliği; Central Union of Chambers of Greece Tel: 363 71 84; Faks: 362 23 20
- Sanayi Bakanlığı Ministry of Development Industry; 80 Michalakopoulou Street GR101 92 Athens; Tel: 01/7752904; Faks: 01/7704898
- Milli Ekonomi Bakanlığı Ministry of National Economy; Ermou & 1 Kornarou Streets GR105 63 Athens; Tel: 01/3286012; Faks: 01/3286017; www.ypetho.gr

İnternet Adresleri:

- <http://kobi.mynet.com/pdf/Yunanistan.pdf>
- http://www.abm-istanbul.org/files/BilgiBankasi/pazarlar/ulkeler/yunanistan_ulke_raporu.doc
- <http://www.izto.org.tr/NR/rdonlyres/EA724C51-159E-469D-8454-B11C04BF453F/9058/YUNANISTAN2007EYLUL.pdf>
- <http://www.kosgeb.gov.tr/Yayinlar/duyuru.aspx?yID=252>
- http://tr.wikipedia.org/wiki/Türk-Yunan_İlişkileri_kronolojisi
- web.deu.edu.tr/ataturkilkeleri/pdf/dergisayi3/c1_s3_ergun_aybars.pdf
- www.greekembassy.org.tr/Turkce/index.html
- http://www.igeme.org.tr/Arastirmalar/ulke_sek/index.cfm?sec=ara

KAYNAKÇA

1. Yunanistan Ülke Profili, Dış Ticaret Müsteşarlığı, www.dtm.gov.tr, 2006
2. Yunanistan Ülke Profili, İhracatı Geliştirme Etüd Merkezi (İGEME), www.igeme.com, Ağustos 2007
3. Yunanistan, Yunanistan Ankara Büyükelçiliği Web Sitesi, 2009
4. Türkiye-Yunanistan Ekonomik ve Ticari İlişkileri, T.C. Dışişleri Bakanlığı, www.mfa.gov.tr
5. Türkiye-Yunanistan Siyasi İlişkileri, T.C. Dışişleri Bakanlığı, www.mfa.gov.tr
6. The Economist Intelligence Unit, Country Report, Greece, January 2007
7. Yunanistan Ülke Bilgileri, Allnet Ülkeler Rehberi, www.allnet.com
8. Greece, CIA – The World Factbook, www.cia.gov.tr, 2008
9. Greece: Economic Review, Economist Intelligence Unit, www.economist.com, 16 Haziran 2008
10. Greece, EUROCHAMBERS Economic Survey (EES), 2008
11. Greece Statistics 2008, OECD, www.oecd.org,
12. Greece Merkez Bankası, National Statistics Institute, www.insse.ro
13. National Bank of Greece – Romanya Merkez Bankası Web Sitesi, www.issee.ro
14. Central Statistic Office of Greece – Romanya Merkezi İstatistik Ofisi Web Sitesi, www.insse.ro